

Augusztus homlokára

Jánosi Zoltán
(1954, Miskolc) irodalomtörténész,
József Attila-díjas

A száz évvel ezelőtti augusztusban a megmaradt Magyarország egyszerre égett a trianoni diktátum aláírása utáni sokk és a reménykedés állapotában. A döbbenet és a félelem ugyan bénító volt, de a szerződés ekkor még nem lépett életbe, s nem jöttek még létre az új határok konkrét vonalait rögzítő határmegállapító bizottságok sem. Ezekre alapozva sokan bíztak a győztesek picinyke, akár csak néhány négyzetkilométernyit engedő „jóindulatában”. E „jó szándék” aztán kettévágott falvakat, városokat, sőt házakat, udvarokat hagyott hátra.

Jó kilencven évvel korábban, a *Hymnus* – augusztusban született és meghalt – szerzője, Kölcsey sokkal józanabb volt, amikor a mohácsi csatavesztés – augusztus 29-i – háromszázadik évfordulóján, a gyásznapot már-már felejtő nemzetéhez szólva emlékezett. Sorai – ma olvasva – akár a Trianon utáni sorsállapotunkra is pontosan ráilleszthetők: az a nap „e nép múltja és jövője közé úgy állott, mint keresztül-rohant tenger az általa különszakasztott két világrész közé!” – mondta, azonnal hozzátéve a magasra emelkedés erkölcsi és politikai programját is: „s hatása századok múlva is kiemel a mindennapi élet parányiságából” (*Mohács*).

A Kölcsey Társaság ennek az üzenetnek a felhajtóerején juttatta el 1995-ben minden magyarországi érettségiző friss bizonyítványa mellé, életre szóló útravalóul a *Parainesist*. S melyik év lenne alkalmasabb a mostaninál, hogy minden – akár a jövő évben érettségit tevő, vagy ma a felsőoktatásba lépő – fiatal egy arra hivatott fórumtól megkapja „ajándékba” a trianoni békediktátum – legalább koncentrált – szövegét? Szintén a *Mohácsban* írja Kölcsey: „Minden nemzet, mely elmúlt kora emlékezetét semmivé teszi, vagy semmivé lenni hagyja, saját nemzeti életét gyilkolja meg”.

Hónapra pontosan száz évvel ezelőtt nem állt meg a békekötések sora: a törökökkel aláírt sèvres-i béke augusztus 10-ére esett, s ez a „béke” a határait védő, tiltakozó ország és a békediktálók több tízezer katonájának életét követelte még. Akárcsak Szigetvár ostroma 354 évvel korábban, amelynek falait – Mohács után negyven évvel – Szulejmán augusztus 9-én kezdte lövetni.

Szétlőtt, augusztusi falak, megkövült csontok, szerződések. Rajtuk és rájuk épül ma is: az új Európa.

Jánosi Zoltán